

**Spreektekst Voorzitter bij in ontvangst nemen Verkiezingsatlas
“Verkiezingen op de kaart, 1848-2010” op 17 juni 2011**

Geachte aanwezigen, geachte heer Kummeling,

Hartelijk dank voor het eerste exemplaar van deze prachtige Verkiezingsatlas. Als Voorzitter van de Tweede Kamer ben ik vereerd deze in ontvangst te mogen nemen! U weet waarschijnlijk niet dat ik van jongs af werkelijk dól ben op atlassen. Niets mooier dan kaarten kijken.

Deze atlas draagt bij aan het historisch besef en kennis over de ontwikkelingen in het Nederlandse politieke landschap. Niet eerder zijn de verkiezingen over zo'n lange periode vanuit een geografisch gezichtspunt gepresenteerd. Dit is electorale, politieke geografie. Maar wat bepaalt eigenlijk de stem van een burger?

Steeds vaker besluiten mensen aan de hand van media-optredens van politici – veelal de lijsttrekkers- op welke partij zij zullen stemmen. Het wordt voor Kamerleden daarom steeds belangrijker om publiekelijk te reageren op actuele vraagstukken en nieuwe ontwikkelingen, om voldoende media-exposure te genereren.

Ik ben trots op het democratisch gehalte van het Nederlandse politieke systeem. Omdat we geen kiesdrempel kennen, kunnen kiezers van nieuwe stromingen zich heel snel laten vertegenwoordigen in de Kamer. Zo waren er in het verleden bijvoorbeeld de Boerenpartij, de Ouderenpartij, de Lijst Pim Fortuyn. Allemaal partijen met aanvankelijk nieuwe en vaak onervaren Kamerleden.

Daarnaast zien we de laatste tien jaar dat bestaande partijen hun kandidatenlijsten zó samenstellen, dat er regelmatige vernieuwing is. Ook dat betekent veel onervaren Kamerleden. Meer dan vroeger is het daarom belangrijk om het collectief geheugen van de Kamer te bewaken. Dat doen we door nieuwe Kamerleden te leren welke formele en informele regels de Kamer kent. Daarom zijn we, na het proces van Parlementaire Zelfreflectie, de cursussen voor nieuwe Kamerleden gaan intensiveren en heb ik gesprekken met alle nieuwe leden gevoerd. Bovendien heb ik met enige regelmaat contact met fractievoorzitters om reeds gemaakte afspraken nog eens te bevestigen.

Overigens weten maar weinig mensen, dat een minderheidskabinet geen novum is voor de Nederlandse politiek. Eerdere minderheidskabinetten, beiden met gedoogsteun van de sociaaldemocraten, waren het kabinet De Meester (1905-1908) en het Kabinet Cort van der Linden (1913-1918). Tijdens dit laatste kabinet dat regeerde tegen de achtergrond van de Eerste Wereldoorlog en de Russische Revolutie, kwamen veel staatsrechtelijke vernieuwingen tot stand. De belangrijkste daarvan was de Grondwetsherziening van 1917. Hierdoor werden het algemeen mannenkiesrecht ingevoerd en de grondwettelijke belemmeringen voor het vrouwenkiesrecht opgeheven. Ook werd de evenredige vertegenwoordiging ingevoerd –daarvóór kende Nederland een districtenstelsel- en de schoolstrijd beëindigd.

Een minderheidskabinet heeft echter wel gevolgen voor de werkwijze van de Kamer. Voor de afspraken uit het gedoogakkoord heeft het kabinet een –krappe- meerderheid in de Kamer maar voor het overig beleid is de regering afhankelijk van wisselende coalities. Daarmee is de rol van de Tweede Kamer belangrijker dan bij een regering die kan rekenen op de steun van een ruime meerderheid.

De huidige grote oppositie, we zagen dat eerder bij het kabinet van Agt-Wiegel (1977-1981) dat een grote oppositie van 73 zetels kende, vraagt met veel zelfbewustzijn aandacht voor de belangen van hun achterban. Dat leidt ertoe dat er veel gebruik gemaakt wordt van instrumenten als het 30-leden debat, voorheen spoeddebat. Bovendien, maar dat is niet uniek voor ruime opposities, worden ook veel schriftelijke en mondelinge vragen gesteld om de informatieachterstand ten opzichte van de coalitiepartijen in te halen.

Het zijn, kortom, boeiende tijden voor de Parlementaire democratie. Deze Verkiezingsatlas werpt een beter beeld op de uitslagen van toen en nu en helpt om het begrip van de ontwikkelingen in het Nederlandse politieke landschap beter begrijpen.

Na Tweede Kamerverkiezingen worden alle processen-verbaal van de stembureaus formeel bekeken door de Commissie van de Geloofsbrieven. Daar komen soms leuke dingen uit. Zo was er een klacht van een kiezer die in zijn dorp zijn stembureau niet kon bereiken omdat de weg daarheen 's middags tussen 14.00 en 17.00 uur was afgesloten in verband met een wielerronde.

De bestudering van de processen-verbaal van alle ca. 10.000 stembureaus in ons land levert echter niet alleen maar leuke dingen op. Zo blijkt iedere keer weer dat niet alle processen-verbaal even nauwgezet worden ingevuld. De Commissie vraagt daar in haar rapportages voortdurend aandacht voor en ik weet dat dit ook een onderwerp is waar de Kiesraad zich over buigt.

Ik waardeer het zeer, dat de Kiesraad dit punt oppakt - zoals ik in het algemeen de goede contacten tussen Kiesraad en Kamer, via de commissie Geloofsbrieven, waardeer. Beiden streven immers naar waarborging van eerlijke en vrije verkiezingen, het fundament voor onze parlementaire democratie. Met onze Kiesraad heeft Nederland ten opzichte van veel andere landen in de wereld een bevoorrechte positie

Ik complimenteer de samenstellers van de Verkiezingsatlas met hun gedegen onderzoek! Ik hoop dat deze atlas zijn doel bereikt, vooroordelen wegneemt en zoals u zelf aangeeft in het voorwoord, anderen prikkelt om de gegevens zelf ter hand te nemen.